

ζόρι

ζόρι, το, ουσ. [<τουρκ. zor], το ζόρι. **1.** η καταναγκαστική πίεση, η βία, ο καταναγκασμός: «ό,τι και να κάνει, το κάνει μόνο ύστερα από ζόρι». **2.** η ανάγκη, η δυσχέρεια, η δυσκολία: «τέτοιο ζόρι πρώτη φορά αντιμετώπιζω στη ζωή μου». **3.** στον πλ. **τα ζόρια**, οι οικονομικές δυσχέρειες, οι οικονομικές στενοχώριες: «δε θα μπορέσει να κρατήσει τη δουλειά του με τόσα απανωτά ζόρια». (Ακολουθούν 18 φρ.)·

- **βάζω ζόρι**, καταβάλλω αυξημένη σωματική δύναμη, προσπάθεια, για να καταφέρω κάτι: «έβαλα ζόρι για να σηκώσω αυτό το μπαούλο»·

- **βρίσκω ζόρι**, **α.** συναντώ αντίσταση: «βρήκα ζόρι μέχρι να σπάσω την πόρτα». **β.** συναντώ την ψυχική αντίσταση κάποιου: «βρήκα ζόρι μέχρι να τον πείσω ν' αποσύρει τη μήνυση που σ' έκανε»·

- **δεν τραβώ ζόρι**, δε με νοιάζει για τίποτε, αδιαφορώ: «ό,τι και να γίνεται σ' αυτόν τον παλιόκοσμο, δεν τραβώ ζόρι». (Τραγούδι: μέσα στην κρεαταγορά τρεις μάγκες τσιλιαδόροι φουμάραν παλιοτσιγάρα, γινόντουσαν βαπόρι, φουμάραν παλιοτσιγάρα και **δεν τραβούσαν ζόρι**)·

- **έχω ένα ζόρι!** ή **έχω κάτι ζόρια!** βλ. φρ. **τραβώ ένα ζόρι(!)**·

- **έχω ζόρι**, έχω άμεση ανάγκη να αφοδεύσω: «έφυγε τρέχοντας για το αναγκαίο, γιατί είχε ζόρι»·

- **έχω ζόρια**, έχω οικονομικές δυσχέρειες: «δεν μπορώ να σου δώσω ούτε δραχμή, γιατί έχω μεγάλα ζόρια»·

- **ζορ' ζουρνά**, λέγεται σε περίπτωση που γίνεται κάτι με καταναγκαστική πίεση, καταναγκαστικά: «εγώ ζορ' ζουρνά δεν κάνω τίποτα». Από την εικόνα του ατόμου που το υποχρεώνουν να χορέψει με τους ήχους του ζουρνά· βλ. και φρ. **με το ζόρι**·

- **ζόρι τραβάς**; βλ. φρ. **τι ζόρι τραβάς(;)·**

- **με σφίγγει ζόρι**, βλ. φρ. **έχω ζόρι**·

- **με σφίγγουν τα ζόρια**, βλ. λ. φρ. **έχω ζόρια**·

- **με (τα) χίλια ζόρια**, **α.** ύστερα από πολλές προσπάθειες, από πολλές δυσκολίες: «κατάφερε κι αυτός με τα χίλια ζόρια ν' αγοράσει ένα σπιτάκι». **β.** ύστερα από επίμονες πιέσεις: «τον έπεισα με τα χίλια ζόρια ν' αποσύρει τη μήνυση που σου 'χε κάνει»·

- **με το ζόρι**, **α.** με καταναγκαστική πίεση, καταναγκαστικά: «με το ζόρι δεν κάνω τίποτα». **β.** με κόπο, με δυσκολία: «με το ζόρι κατάφερα κι εγώ ν' αγοράσω ένα αυτοκινητάκι». (Λαϊκό τραγούδι: στις λέσχες και στα καμπαρέ πέρανε η μπογιά μου και **με το ζόρι**, μάγκα μου, τραβούσα τα λεφτά μου). **γ.** με επίμονες πιέσεις: «δεν ήθελε να 'ρθει, αλλά τον έφερα με το ζόρι»·

- **με το ζόρι παντρειά γίνεται**; **Δε γίνεται**, δεν κάνει κανείς κάτι σωστά, όταν δεν έχει κέφι ή όταν δε θέλει να το κάνει: «τον πίεσα να μου τελειώσει μια δουλειά και την έκανε σαν τα μούτρα του. -Με το ζόρι παντρειά γίνεται; Δε γίνεται». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το **εμ**·

- **με το ζόρι παντρειά**, με εξαναγκασμό, με τη βία. (Δημοτικό τραγούδι: **δεν την παίρνω, θα την πάρεις, άλλα λόγια λέτε, βρε παιδιά, τι καμώματα είναι τούτα, με το ζόρι παντρειά**)·

- **περνώ ζόρια**, βλ. φρ. **έχω ζόρια**·

- **τι ζόρι τραβάς**; **α.** τι σου συμβαίνει(;)· «τι ζόρι τραβάς κι είσαι από το πρωί με κατεβασμένα μούτρα;». **β.** τι σε ενδιαφέρει; γιατί νοιάζεσαι τόσο πολύ; γιατί χώνεσαι εκεί που δε σε αφορά(;)· «τι ζόρι τραβάς και μου κάνεις παρατήρηση για το πώς συμπεριφέρομαι; || τι ζόρι τραβάς κι ενδιαφέρεσαι ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο;»·

Συνήθως στη δεύτερη περίπτωση, της φρ. προτάσσεται και πιο σπάνια ακολουθεί το *εσύ τώρα* ή το *τώρα εσύ*.

- *τραβάς κανένα ζόρι*; βλ. φρ. *τι ζόρι τραβάς(!)*.

- *τραβώ ένα ζόρι!* ή *τραβώ κάτι ζόρια!* δυσκολεύομαι, πιέζομαι πάρα πολύ, ιδίως οικονομικά: «μ' όλη αυτή την αναδουλειά που υπάρχει στην αγορά, τραβώ κάτι ζόρια!». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *μα τι ζόρι!* ή το *μα τι ζόρια!* ή με το *που δε λέγεται* ή με το *που δε λέγονται*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας